

Kokemuksellista oppimista luonnon ehdoilla

Ilkka Mäkelä, Outward Bound Finland ry

Outward Bound Finland ry on kansainvälinen kasvatuksellinen organisaatio, joka tarjoaa ohjatusti haasteellisia toiminnan kautta saavutettavia elämyksiä ja siten kannustaa ihmisiä omakohtaiseen kasvuun, toisten huomioonottamiseen, ihmisten väliseen yhteisymmärrykseen sekä opitun soveltamiseen elämään, kouluun ja työhön.

Edellä mainittua OB-Finland ry:n toiminta-ajatusta toteutetaan suurimmaksi osaksi lyhyillä (1-7vrk) kursseilla luontoympäristössä.

Suomalaista seikkailukasvatusta, elämyspedagogiikkaa, kokemuksellista oppimista (rakkaalla lapsella on monta nimeä) on perinteisesti harjoitettu luonnossa. Ryhmä kokee luontoon suuntautuvan retken aikana erilaisia haasteita, jotka voivat olla jännittäviä, virkistäviä, hauskoja, turhauttavia, väsyttäviä tai vaikkapa herkistäviä ja tunteikkaita. Kaikissa tapauksissa haasteet ovat elämyksellisiä ja niiden kautta ryhmän sisällä tapahtuu sekä ryhmään, että yksilöön kohdistuva kasvatuksellinen prosessi.

Kasvuprosessi havaitaan helpoimmin käytöksen, asenteiden sekä sisäisen ja ulkoisen olemuksen muutoksena. Tähän prosessiin elämyspedagogiikka pyrkii vaikuttamaan kolmea eri vaikutuskanavaa pitkin; pää, sydän ja kädet. Käytännön ongelmien ratkaisemiseen vaaditaan sekä yksilön, että ryhmän kykyä kommunikoida, tehdä päätöksiä ja ratkaista ongelmia. Myötäelämisen tunteet ryhmän ja sen yksilöiden kokemissa voitoissa ja tappioissa vahvistavat tietoisuutta omasta arvosta. Fyysiset haasteet kertovat jotain taitamisen, kykenemisen ja uskaltamisen rajoista.

Luonto toimintaympäristönä

Suomalainen luonto tarjoaa oivalliset olosuhteet elämyspedagogisten kurssien järjestämiseen. Olosuhteet voivat olla hyvinkin vaativat, mutta eivät yleensä ylivoimaiset. Näin luonnossa liikkuminen kokeneen ohjaajan valvonnassa on tavallisesti turvallista. Parhaimmat haasteet kurssien aikana tulevatkin retken aikana taivallettavasta matkasta, maastosta, säätilasta ja käytettävästä välineestä, sekä kurssilaisista itsestään. Majoittuminen ja yöpyminen luonnon keskellä saattaa olla monelle hyvin vaikuttava kokemus sekä luontoympäristön, että ryhmän ja oman roolin ja käyttäytymisen osalta. Retken paras toteutuminen olisikin ns. luonnollinen seikkailu, jossa luonto itsessään tarjoaisi kaikki ne elementit, joita kasvuprosessin kehittyminen vaatii.

Luonto tarjoaa hyvin tasapuolisen ja kasvattavan ympäristön elämyspedagogisille kursseille. Olosuhteet ovat samat kaikille. Liikkumista, olemista ja elämistä säätelevät samat yhteneväiset lainalaisuudet luonnon itsensä antamine palautteineen. Jos et ole pukeutunut riittävästi, voi tulla vilu. Jos et suojaudu sateelta, kastut ja taas voi tulla vilu. Jos et tee ruokaa ja syö, loppuu energia ja

Green Care päivät 8.-9.9.2011

voi tulla vilu... Luonnon antama palaute on neutraalimpi ja usein helpompi ottaa vastaan kuin ihmisen antama. Se saa aikaan toimintaa. Ympäröiviin olosuhteisiin tulee halu sopeutua.

Luonto tarjoaa myös vaihtoehdon, joka on omalla tavallaan hyvin eheyttävä. Elämyspedagogisessa konseptissa sitä nimitetään soolo-harjoitukseksi. Soolo-harjoitus tarkoittaa luonnon keskellä yksinäisyydessä vietettävää aikaa. Harjoituksen tarkoituksena ei ole mikään selviytymis-”survival”tempu, vaan jotakin aivan muuta.

Perusajatuksena on, että luonnolla on ihmistä eheyttävä vaikutus ja jokaisen on saatava olla aika ajoin tilanteessa ja tilassa, jossa voi rauhassa miettiä menneitä, nykyhetkeä ja tulevaa, elämän ja olemisen ajatuksia. Toisaalta voi antaa ympäröivän luonnon vain vaikuttaa. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että kurssilainen viettää pitkähkön ajan (muutamasta tunnista useampaan vuorokauteen) yksinään (silti valvotusti ja turvallisesti) luonnossa poistumatta paikaltaan (esim. 10m*10m alue). Kokemukset ovat olleet yllättävän vahvoja. Sooloharjoitukset ajoittuvat yleensä kurssin loppupuolelle ja kurssilaiset saavat näin omaa aikaa myös kurssin aikana tulleiden kokemusten läpi käyntiin.